

In de nieuwe rubriek '...en de geschiedenis' interviewen we een (bekende) historicus. We leggen hem of haar een aantal vragen voor die betrekking hebben op geschiedenis en geschiedenisonderwijs. Ed van Thijn, oud-burgemeester van Amsterdam, oud-minister en schrijver van een aantal historische werken (onder andere over 'Kroonprinsen in de politiek') bijt het spits af.

Welk nut heeft geschiedenis volgens u?
Zonder geschiedenis kun je het heden niet begrijpen, ook al is bijna elke parallel misleidend.

Kunt u zich nog veel herinneren van de geschiedenislessen op school? Wat sprak u aan?
Nee, maar des te meer mijn eigen zoektocht in de literatuur (belangrijkste boek: *De 40 dagen van de Musa Dagh* van Frans Werfel) en later op de universiteit de meeslepende colleges van professor Presser.

Historische sensatie

Mijn laatste bezoek aan Berlijn is mijn meest recente historische sensatie (1). Hoe is het mogelijk dat uitgerekend en uitsluitend Duitsland het meest heeft geïnvesteerd in Vergangenhetsbewältigung (2)? Meest indrukwekkende voorbeeld: Das Mahnmal.

Wat is volgens u het belangrijkste in het geschiedenisonderwijs?

Het leggen van verbanden, de Tweede Wereldoorlog is niet los te zien van de Eerste Wereldoorlog en de afwikkeling daarvan.

Welke historische periode spreekt u het meest aan?

De twintigste eeuw. Zowel het voorspel als het naspel van de Tweede Wereldoorlog. De geschiedenis van Weimar maar ook van de Franse Vierde Republiek hebben mij veel inzicht verschaft in de zwakte en sterkte van huidige democratieën, ook in Nederland.

(1) Met de term 'historische sensatie', in 1920 bedacht door historicus Johan Huizinga, wordt een gewaarwording bedoeld die vergeleken kan worden met esthetisch genot. Alleen geeft de historische sensatie naast een schoonheidservaring ook een gevoel van direct contact met het verleden.

(2) De poging het verleden te analyseren, verwerken en ermee te leren omgaan, in het bijzonder de Holocaust.

Aansprekend
persoon uit de
historie

Pierre Mendès-
France had voor
mij in jaren vijftig
een voorbeeldfunc-
tie.

Historisch persoon met wie ik me kan
vergelijken

Den Uyl was jarenlang mijn leermees-
ter en inspirerend voorbeeld al stond
ik altijd – bijna vanzelfsprekend – in
zijn schaduw.

Mooiste film over
de geschiedenis

De film Shoah van
Claude Lanzman
maakte op mij de
meeste indruk. Die
geeft een onthut-
send beeld van de
'omstanders'.

Indrukwekkendste historische boek

Het beste historische boek vind ik
Franz Werfel, 40 dagen van de Musa
Dagh (Over de Armeense genocide).
Verder Tony Judt, Post-war History
of Europe. Prachtige, samenhangende
geschiedschrijving. En ook: Tolstoj, Oor-
log en Vrede, Stefan Zweig, Die Welt
von Gestern, Philip Williams, Politics
in Post-War France, Victor Klemperer,
Dagboeken (1934-1945) en Hannah
Arendt, The Banality of Evil.

**Als u morgen een historisch onderzoek zou mo-
gen beginnen, wat zou dan het onderwerp zijn?**
De golfbewegingen in de politiek. De verande-
rende tijdgeest. Waarom is progressiviteit altijd
maar van korte duur en komt conservatisme
telkens weer terug?

**Denkt u dat de historische canon nut heeft voor
het geschiedenisonderwijs?**

Ik denk het wel: omdat er een zinvolle selectie op
hoofdlijnen wordt aangebracht die in een over-
dosis aan feiten relevante verbanden laat zien.

Wat is voor u een belangrijke lieu de mémoire?

Auschwitz en Sobibor: maakt de zwartste bladzij-
den in geschiedenis zichtbaar.

**Wat is uw dierbaarste bezit dat ook historische
waarde heeft?**

De afscheidsbrieven van mijn grootouders uit
Westerbork.

**Hoe vindt u dat geschiedenisonderwijs aan een
middelbare school moet worden gedoceerd?**

Met bevoegdheid en empathie: je verplaatsend
in de omstandigheden van toen, zoals Presser dat
kon (ik volgde zijn colleges over het vooroorlogse
Duitsland).